

28/2 februari 2020:

Weldoordachte kappingen bevorderen biodiversiteit, klimaat en economie

Het kappen van bomen ligt dezer dagen bijzonder gevoelig. En terecht. Het weinige bos dat we nog hebben in Vlaanderen moet met grote zorg in stand gehouden en uitgebreid worden.

Bos is o.a. volgens de Natuurwaardeverkenner van VITO (Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek) het grondgebruik dat de meeste ecosysteemdiensten levert. In het belang van het leven op aarde moeten we onze bossen dus zoveel mogelijk koesteren en beschermen. Bomen kappen past op het eerste gezicht niet in dat plaatje. Bosbeheerders moeten daarom goed en actief uitleggen waarom zij bomen kappen. Tegelijkertijd dienen ze open te staan voor wat leeft bij de burger. Door te luisteren naar de bekommernissen en de dialoog aan te gaan kan er wederzijds begrip ontstaan. Dit is een belangrijke basis voor een gedragen beheer.

Vooreerst moet principieel zoveel mogelijk vermeden worden dat er in Vlaanderen ontbost wordt. Bij ontbossing worden de bomen gekapt met de bedoeling de grond voor andere doeleinden te gebruiken (woningbouw, industrie, landbouw of open natuur). Indien ontbossing in het kader van goed onderbouwde projecten toch onvermijdelijk is, dan moet het bos meteen volwaardig elders gecompenseerd worden.

Maar in het duurzaam beheer van bestaande bossen worden ook bomen gekapt zonder dat dit leidt tot minder bos. Waarom dit belangrijk is voor de samenleving leggen we hieronder haarfijn uit.

Een jonge boom in een opgroeiend bos strijdt letterlijk om zijn plek in het licht van de zon. Hiervoor gaat hij de competitie aan met zijn buurbomen. Snelle groeiers overschaduw hun burens die langzaam wegwijnen. In natuurlijke omstandigheden, zonder menselijk ingrijpen, zal door die competitie het aantal bomen door natuurlijke sterfte dus systematisch afnemen. Al eeuwen vervangen bosbeheerders echter deze natuurlijke selectie door een weloverwogen beheerselectie. Daarbij wordt deze natuurlijke sterfte geïmiteerd door selectieve kappingen, gemiddeld zo eens om de 10 jaar waarbij de bosbouwer de mooiste en gezondste bomen meer groeiruimte geeft. Dit beheer leidt tot een bos met dikke, stormvaste en gezonde bomen, licht op de bodem voor bloeiende kruiden en struiken, bestuivende insecten en voedsel voor het wild. In weldoordacht duurzaam bosbeheer wordt minder gekapt dan er bijgroeit – gemiddeld tussen één derde en twee derde van de periodische bijgroei van het bosbestand - zodat de houtvoorraad in het bos gestaag blijft toenemen. De duurzaamheid van de houtoogst in Vlaamse bossen staat daarenboven onder permanent toezicht van de Vlaamse overheid. De laatste tien jaar bleef het volume hout in de Vlaamse bossen dan ook steeds verder toenemen tot het huidige niveau van 270 kubieke meter per hectare.

In essentie oogsten de huidige generaties bosbeheerders de inspanningen van hun voorgangers van vijf generaties terug, en investeert elke generatie beheerders opnieuw haar deel in het bos van de verre toekomst. Zo zijn de mooiste bossen zoals Zoniën en Meerdaal het resultaat van tientallen generaties bosbeheerders die elk hun verantwoordelijkheid in het duurzaam bosbeheer hebben opgenomen.

En ja, met meer dan 50.000 werknemers, 15.669 bedrijven en een jaaromzet van meer dan 8 miljard euro in 2018 (Panorabois, 2019) zijn bosbeheer en houtverwerking een niet te onderschatten economische sector in Vlaanderen. Mensen houden immers van hout: dat zien we in elke huiskamer. We voelen ons ermee verbonden en omringen ons er graag mee. Niet onlogisch. Want hout is een warm, mooi en hernieuwbaar natuurproduct. Maar is het wel logisch dat we meer dan 90% van het

hout dat we hier verwerken uit het buitenland halen? Waarom produceert Vlaanderen niet zelf meer hout, des te meer omdat dit echt wel kan samengaan met meer biodiversiteit en een beter klimaat? En zoals hierboven al uitgelegd, kan dit perfect: door onze bossen oordeelkundig te beheren, creëren we biodiverse bossen die hout produceren voor de lokale bio-economie, maar daarnaast ook nog tal van andere ecosysteemdiensten verlenen, niet in het minst in het kader van onze strijd tegen de klimaatverandering. Gerichtte kappingen en weloverwogen aanplantingen zorgen voor gemengde, soortenrijke bossen die weerbaar zijn tegen de klimaatverandering. Ze hebben een hoge belevingswaarde bij recreanten en spelende kinderen. Onderzoeken zoals de tweede Vlaamse bosinventaris of de Natuurrapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek tonen aan dat de diversiteit in onze – beheerde - bossen erop vooruit gaat en dat ze koploper zijn in het verlenen van ecosysteemdiensten aan onze maatschappij.

Ook voor het klimaat is het weldoordacht kappen van bomen een goede zaak. Hoogwaardig gebruik van hout legt immers voor lange termijn koolstof vast terwijl de vrijgekomen ruimte in het bos via fotosynthese van nieuwe bomen extra koolstof opneemt. Bovendien vervangt hout veelal het gebruik van andere grondstoffen met een veel hogere koolstofvoetafdruk.

Deze argumenten nemen niet weg dat het kappen van bomen de emoties beroert. Waar het draagvlak voor hout groot is, is het er voor houtkap veel minder. En daar hebben we begrip voor. Maar de bomen van vandaag zijn het resultaat van ettelijke generaties bosbeheerders die met respect en vaak veel expertise hun bossen hebben beheerd. De kappingen van vandaag passen in een langetermijnvisie waarbij we niet alleen een duurzame en hernieuwbare grondstof blijven produceren, maar tegelijkertijd onze bossen ook voorbereiden op een snel veranderende omgeving waarin aspecten als belevingswaarde, circulaire bio-economie, klimaatweerbaarheid en het behoud van biodiversiteit een steeds belangrijker rol zullen spelen.

Samen streven naar een evenwicht tussen ecologie, maatschappij en economie is in ieders belang. De bos- en houtsector werkt actief mee aan een duurzaam bosbeheer in dienst van iedereen en mét respect voor het bos en zijn bomenpatrimonium in Vlaanderen en daarbuiten.

Het Bosforum

Over het Bosforum (www.bosforum.be):

Het Bosforum groepeert experts uit de bos- en houtsector en streeft naar een ambitieus multifunctioneel bosbeleid, gedragen door een evenwichtige toekomstvisie. Het Bosforum ijvert voor sectoroverschrijdende samenwerking en beleid, en voor de uitvoering van het Bosactieplan.

- Belgische houtconfederatie
- BOS+
- Koepel van Vlaamse Bosgroepen
- Aanspreekpunt Privaat Beheer - Natuur en Bos
- Landelijk Vlaanderen
- Kris Verheyen (UGent)
- Bart Muys (KU Leuven)
- Joris Van Acker (UGent)
- SYLVA – nurseries
- Fedustria
- Norbord NV
- Marc Goossens (Belgische houtconfederatie)
- INTOE bvba

Contacten:

NAAM: Jan Seynaeve

TITEL: bosforum

GSMNUMMER: 0474/999935

EMAILADRES: jan.seynaeve@provincieantwerpen.be